

УДК 373.5.016:78

Т. В. ПЩУК, магістрантка кафедри музики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент Лобач О. О.)

ВОКАЛЬНО-ХОРОВА РОБОТА НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ

Схарактеризовано один із етапів вокально-хорової діяльності на уроках музичного мистецтва – робота над вокально-хоровими вправами як засіб формування естетичної культури особистості.

Ключові слова: естетична культура, вокально-хорова робота, урок музичного мистецтва, вправи для розспівування.

Пошук інноваційних музично-педагогічних технологій, спроможних активно впливати на формування естетичної культури молоді, обумовлена запровадженням у практику роботи закладів середньої освіти нової концепції художньо-естетичного виховання молоді. У зазначеному контексті набуває актуальності вдосконалення вокально-хорової роботи з учнями на уроках музичного мистецтва.

Аналіз наукових джерел доводить, що зарубіжними та вітчизняними вченими (Е. Абдулін, А. Авдієвський, І. Гадалова, А. Козир, О. Коломоєць, Т. Овчиннікова, Е. Печерська, О. Равінов, Г. Рігіна, О. Ростовський, М. Румер, Т. Смирнова, Г. Стулова, Л. Хлебнікова, Ю. Юцевич та ін.) досліджено різні аспекти вокально-хорового виховання учнів молодшого та середнього шкільного віку на уроках і в художніх колективах.

Тематика нашого дослідження доповнює наукові пошуки вищеназваних авторів, визначає вплив вокально-хорової роботи з учнями на уроках музичного мистецтва на формування в них естетичної культури, що складає мету пропонованої статті.

Визначаючи сутність естетичної культури, В. Черкасов зазначає, що «це здатність особистості до повноцінного сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва. За своїм призначенням естетична культура передбачає розвиток есте-

тичних смаків, почуттів і потреб, формування знань та ідеалів, вироблення художньо-естетичних умінь і навичок, спрямованих на розвиток творчих здібностей особистості» [4, с. 56-57].

Значну роль у вокально-хоровій роботі в закладах середньої освіти як на уроці, так і в позакласній роботі відіграє *розспівування*. В. Дряпика і Ю. Соколовський тлумачать розспівування як «виконання спеціальних вокально-технічних вправ для підготовки голосового апарату і слуху співака перед початком занять або концертного виступу» [1, с. 152]. Воно передбачає підготовку голосового апарату до співу, формування вокально-хорових навичок і вважається вокально-слуховою настройкою учнів для подальшої роботи над пісенним репертуаром.

При доборі розспівок учитель зосереджує увагу на таких *завданнях*: досягнення чистоти інтонування; формування навичок звуковедення; розширення діапазону дитячих голосів; формування високої співацької позиції; розвиток гнучкості й рухливості дитячих голосів; виховання навичок кантиленного співу; вирівнювання дитячих голосів під час співу; розвиток навичок співу в різних динамічних відтінках [2; 3].

Залежно від мети уроку вокально-хорові вправи умовно поділяються на *дві групи* [2; 3]. До першої групи належать вправи, не пов'язані з творами пісенного репертуару й передбачають оволодіння засобами вокально-хорової виразності. Вправи другої групи спрямовані на подолання вокальних труднощів, котрі трапляються в пісні. Вокально-хорові вправи бувають *унісонні й гармонічні*. На уроках у процесі вокально-хорової роботи більше запроваджуються перші. Вони побудовані на гамоподібному русі мелодії, виконуються у вигляді модулюючих секвенцій по півтонах у висхідному та низхідному напрямках. На початковому етапі мелодія підтримується інструментальним супроводом, а згодом виконується а саррелла з попередньою ладовою настройкою. М. Румер пропонує в процесі розспівування використовувати уривки творів із слухання – проспівувати головні теми інструментальних або хорових творів.

На уроці музичного мистецтва вправ має бути не більше 4-5, їх не рекомендується змінювати кожного уроку. Доцільно відпрацьовувати вже знайомі розспівки й поступово вводити нові, більш складні за умови свідомого ставлення учнів до їхнього виконання. Варто зазначити, що кожну вправу учні мають сприймати як музичну мініатюру та виконувати виразно й свідомо. Для цього вчитель повинен обґрунтувати її мету, проілюструвати й пояснити методику та вимоги щодо її відтворення.

Отже, робота над вокальними вправами являє собою універсальний засіб колективної художньо-естетичної діяльності, виявлення індивідуальних здібностей, естетичних потреб та інтересів учнів. У процесі хорового співу гармонізуються всі духовно-творчі здібності, відбувається розвиток художньої свідомості, світоглядних уявлень, емоційно-ціннісного ставлення до творів музичного мистецтва, формується естетична культура особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дряпіка В. І. Російсько-український музичний лексикон / Дряпіка В. І., Соколовський Ю. А. – Кіровоград : Алтей, 1997. – 239 с.
2. Смирнова Т. Хорознавство: історія, теорія, методика : навч. посіб. / Смирнова Т. – Х. : Федорко, 2013. – 212 с.
3. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти : навч.-метод. посіб. / Ростовський О. Я. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. – 640 с.
4. Черкасов В. Характеристика принципів формування естетичної культури молоді / Черкасов В. // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. – Сер.: Педагогічні науки. – 2013. – Вип. 120. – С. 56-63.

